

05. Ikasgaia

Farmakologia iatrogenikoa

Farmakologia Fisioterapian

OpenCourseWare

UPV/EHU OCW-2018

Iván Manuel
María Torrecilla Sesma
Farmakologia Saila UPV/EHU

Edukiaren laburpena

1.- Farmakologia iatrogenikoa: orokortasunak

Eragin desiragaitza

Indize terapeutikoa

2.- Eragin desiragaitzak: garrantzi klinikoa eta sailkapena

3.- Elkarrekintza farmakologikoak

4.- Eragin kaltegarrien antzematea: farmakozaintza

5.- Eragin kaltegarrien berri ematea: txartel horia

1.- Farmakologia iatrogenikoa: OrokortasunaK

“Edozein farmakok eragin kaltegarria sortzeko gaitasuna du”

Dosis sola facit venenum (Paracelso)

“Dosiaren arabera dena pozoia izan daiteke”

1.- Farmakologia iatrogenikoa: OrokortasunaK

Tratamenduak eragindako patologia.

Eragin desiragaitzak: dosi terapeutikoetan agertzen den edozein erreakzio kaltegarria (nahi ez duguna)

Sendagaien erabilera ezinbestekoa da, **onuragarria** izan daiteke baina **arriskutsua** ere bai.

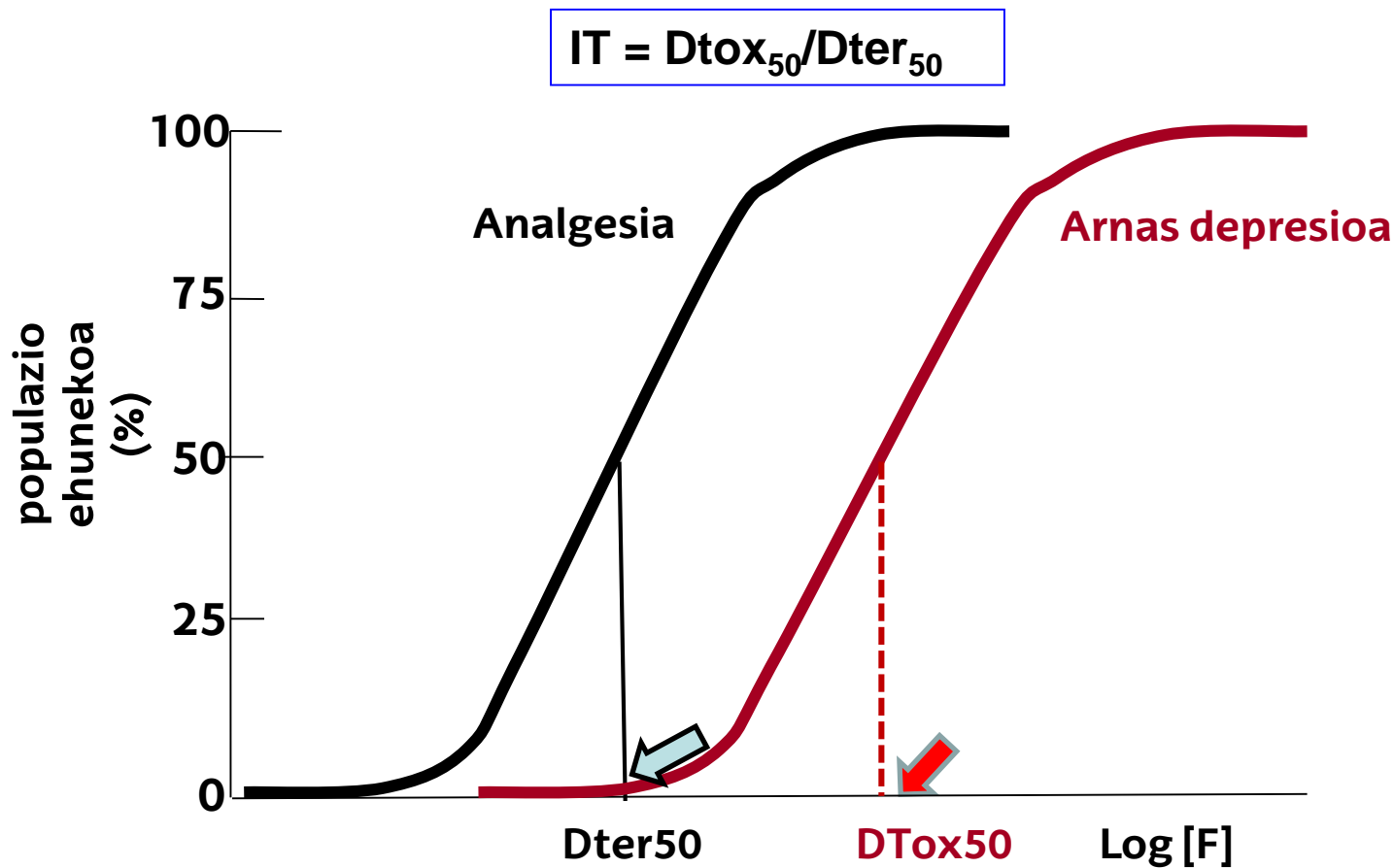
Ospitaleratzeen %5ak farmakoek sorturiko eragin kaltegarriekin zerikusia dauka, eta horietatik %10-20 larriak dira

1.- Farmakologia iatrogenikoa: OrokortasunaK

Indize terapeutikoa (IT) – segurtasun indizea

Dosi toxikoa eta terapeutikoaren arteko erlazioa populazio kronketu batean

IT handiagoa \Rightarrow eragin kaltegarririk maiztasuna txikiagoa \Rightarrow fko seguruagoa

2.- Eragin desiragaitzak: garrantzi klinikoa

- ✓ Maiztasuna
- ✓ Larritasuna

Erreakzio larriak (organoaren arabera)

Ugalketa handiko ehunetan:

- Larruazalean, mukosetan
- Digestio aparatuan
- Sistema hematopoietikoan

Farmakoak metabolizatzen/iraizten dituzten organoak:

- Gibelean
- Giltzurrunetan

ADNera sarrera errazagoa,
Zelula-zatiketa
prozesuan

2.- Eragin desiragaitzak: garrantzi klinikoa

Larritasunaren arabera:

arinak:

Ondoeza handirik ez
Tratamenturik ez

erdi-mailakoak:

Ez dute geldiarazten tdua,
baina tdu gehigarria ezarri edo
ospitalizazio luzatu beharra

larriak:

Bizitza arriskuan jartzen
dutenak, tdua geldiarazi eta
terapia berezia ezarri.

Batzutan hilgarriak

3.- Eragin desiragaitzen sailkapena: Motak eta mekanismoak

A motakoak (Augmented, gehituak): dosi-menpekorrak, jakingarriak Ohikoak. Aurretik jakin daitezke

B motakoak (Bizar, arraroak,): dosiarekin erlaziorik gabekoak, maiztasun txikikoak. Larriak

C motakoak (Chronic, kronikoak): farmakoen administrazio luzearen ondoriozkoak

D motakoak (Delayed, atzeratuak): tratamedua amaituta luzez beranduago

E motakoak (End treatment, tratamenduaren bukaeran): farmakoa uzterakoan

F motakoak (Foreing, atzerritarak): osagai aktiboarekin erlaziorik ez

3.- Elkarrekintza farmakologikoak

Beste farmako ematearen ondorioz farmakoaren efektua aldatuta (aldaketa kuantitatiboa edo kualitatiboa):

- » Handituta (sinergismo)
- » Gutxituta (antagonismo)

Ondorio onuragarria edo kaltegarria

– Rifampizina + aho-bidezko antisorgailuak

– Penizilina + probenezida

Farmako batek beste farmako baten eragina aldatzen duenean **elkarrekintza farmakologikoa** agertu dela esaten da.

3.- Elkarrekintza farmakologikoak

Elkarrekintzak
sortzeko
arrisku handia
duten farmakoak:

- Proteinekiko afinitate handikoak

- Farmakoen metabolismo aldatzen dutenak

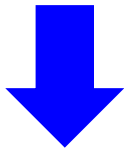
- Giltzurrun funtzioa eraldatzen dutenak

4.- Erreakzio kaltegarrien antzematea: Farmakozaintza

Farmako segurtasunari buruzko informazioa lortzeko (gizakiengan) iturriak:

Saio klinikoak (I, II, III aldiko ikasketak)

Egoera kontrolatua
Paziente aukeratuak
Talde batzuk kanporatuak
(umeak, haurdunak...)
Paziente kopuru mugatua (10^2 - 10^3)
Iraupen mugatutako ttdua
Tdu betetzea ziurtatua

Eraginkortasuna frogatua
Eragin desiragaitzak onargarriak

Eguneko jarduera klinikoak (IV aldiko ikasketak)

Egoera ez kontrolatua
Pazienteak gutxi aukeratuak
Patologia batzuk batera,
polimedikazioa.....
Paziente kopuru handiagoa (10^6)
Tratamendu kronikoa
Tdu betetzea ez ziurtatua

FARMAKOZAINZA
Merkaturatu ondorengo ikasketak

Merkatuan dauden medikamentuen segurtasunaren zainketa

Medikamentuen eragin kaltegarrien antzematen eta kuantifikatzen duen

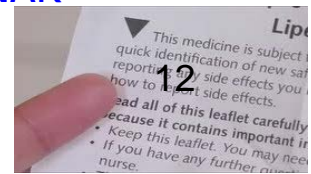
osasun publiko eroso jardura multzoa da efektu hauen intzidentzia mugatzeko eta agerpena ekiditzeko (OME, 1968).

HELBURUAK:

- Antzematu ezezagunak diren ED
- Arriskua neurtu
- Osasun publikoko **neurriak** proposatu intzidentzia murrizteko
- Preskribatzaileei, osasuneko beste profesionaleri eta agintari sanitarioei informazioa helaraztea

FARMAKOZAINZAK ERAGIN KALTEGARRIEI BURUZKO SUSMOAK BALIOZTATZEN DITU,
BEREZIKI **BOST URTE** BAINO GUTXIAGO MERKATUAN DAUDEN FARMAKOENAK
(SEGURATASUNAREKIKO SEGIMENDU GEHIGARRIA)

5.- Erreakzio kaltegarrien

berri ematea:

Txartel horia

[www. notificaRAM.es](http://www.notificaRAM.es)

(berri-ematea profesionalak eta herritarrek)

Berri-emateko [betebeharra](#)
(711/2002 Errege Dekretua)
osasun profesionalak eta
laborategi farmazeutikoek

NOTIFICACIÓN DE SOSPECHA DE REACCIONES ADVERSAS A UN MEDICAMENTO

Por favor, notifique las reacciones adversas a fármacos recientemente introducidos en el mercado. También las reacciones graves o raras a otros fármacos. Se consideran medicamentos las vacunas, los productos estomatológicos y quirúrgicos, los DIU, las suturas, las lentes de contacto y los líquidos. En el caso de las vacunas, indique el número de lote.

No deje de notificar por desconocer una parte de la información que le pedimos.

NOMBRE DEL PACIENTE (Los datos de identificación del paciente permiten saber si se ha repetido alguna reacción; esta información será tratada de manera estrictamente confidencial)

..... Sexo Edad Peso (Kg) Paciente hospitalizado
varón..... 43..... 98..... No Sí

Núm. de historia clínica:

MEDICAMENTO* (indique el nombre comercial)	Dosis diaria y vía admón.	Fechas		Motivo de la prescripción
		Comienzo	Final	
XILONIBSA AEROSOL (lidocaína)		12.09.04	12.09.04	previo raspado para eliminar el sarro

* En la primera línea notifique el fármaco que considere más sospechoso de haber producido la reacción. Si cree que hay más de uno, ponga un asterisco junto al nombre de los medicamentos sospechosos. Notifique todos los demás fármacos, incluidos los de automedicación, tomados en los tres meses anteriores.

REACCIÓN	Fechas		Desenlace (recuperado, mortal, secuelas, etc.)
	Comienzo	Final	
angioedema	12.09.04	13.09.04	recuperado

OBSERVACIONES ADICIONALES

En pocos minutos aparece tumefacción difusa de los labios y mucosa, dificultades respiratorias. Recibe s.c. ,3 mL de adrenalina 1:1000
 El paciente informa que hace 2 años tuvo una reacción parecida tras el uso de crema

Euskadiko Farmakozaintza

Unitatearen txostena (2015)

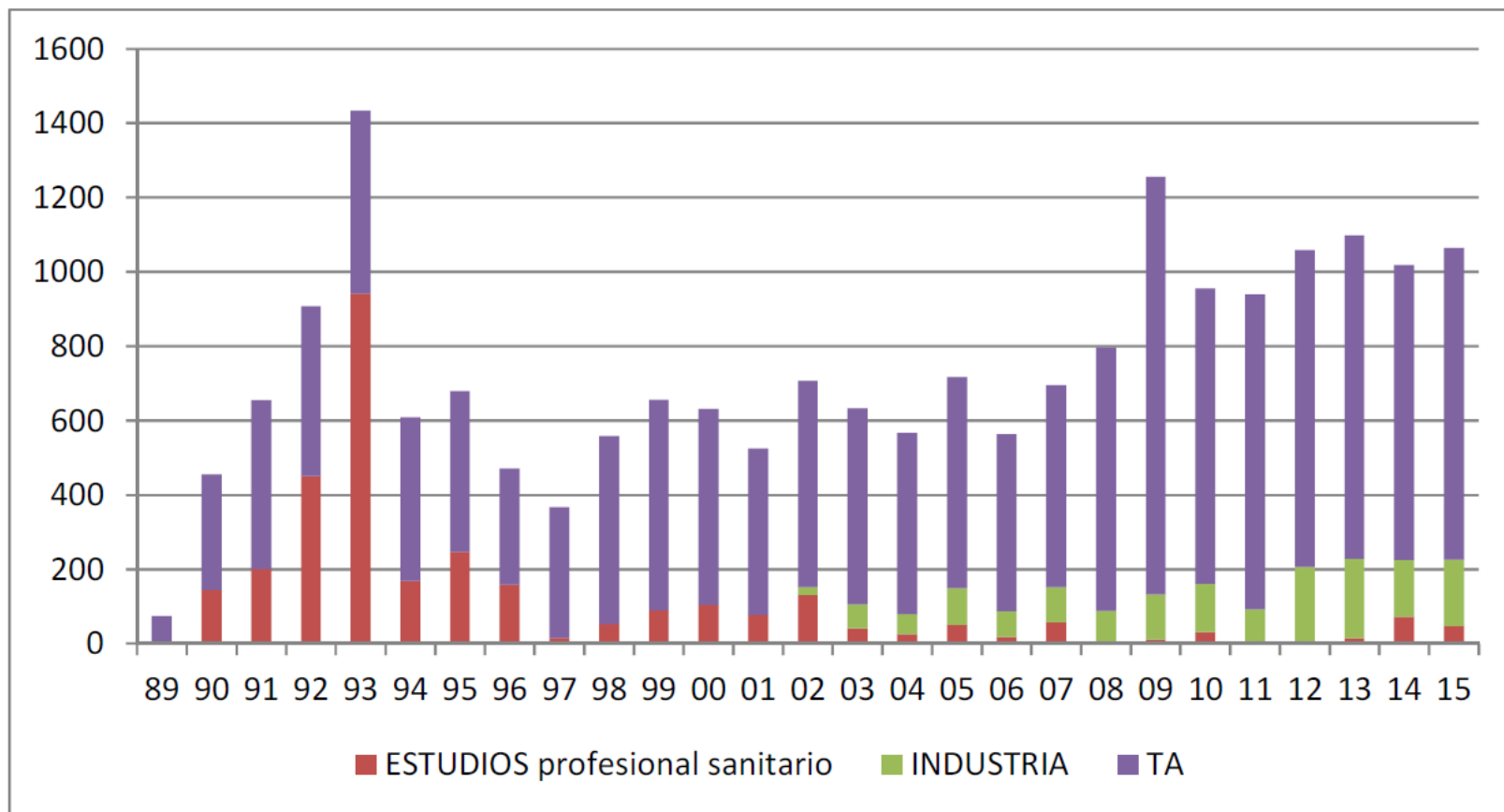

Figura 2. Evolución del número total de notificaciones (Estudios profesional sanitario, Industria, Tarjeta Amarilla) por año.